

Рецензія

офіційного рецензента Воропаєвої Олени Вячеславівни

дисертацію Яхно Олени Іванівни

«ВОКАЛЬНА СТИЛІСТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ РОК-МУЗИЦІ:

ГЕНЕЗА, ЕВОЛЮЦІЯ, СУЧАСНІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії з

галузі знань 02 Культура і мистецтво

за спеціальністю 025 Музичне мистецтво

Тема дисертаційного дослідження Яхно О. І. “Вокальна стилістика в українській рок-музиці: генеза, еволюція, сучасні репрезентації” вбачається своєчасною в контексті розвитку музикознавства в ХХІ столітті. Сфера рок-музики як динамічного явища вимагає постійного наукового осмислення та може бути досліджена в найрізноманітніших контекстах. Дисертантка влучно вказує на “необхідність подальшої розробки проблематики рок- музики як актуального явища сучасної практики суспільного музикування; а також на невеликий обсяг музикознавчих досліджень, що розкривають специфіку українського року” (с.17).

Особливої уваги з боку науковців заслуговує вивчення його вокальної складової, що зумовлено її багатогранними проявами в жанрово-стилістичному, виконавському вимірах, а саме в українському музичному просторі. Ці розвідки фундаментально досліджені дисертанткою та складають безперечну актуальність теми дослідження.

Що стосується можливості використання отриманих результатів, то, по-перше слід вказати на значний внесок в сучасне вітчизняне музикознавство у вигляді: першого досвіду комплексного розгляду вокальної стилістики в українській рок-музиці в аспектах генези, еволюції та сучасних репрезентацій; характеристики динаміку вокальної складової в контексті стильових метаморфоз року; аналіз історичних етапів еволюції світового рок-вокалу; введення до музикознавчого обігу поняття «рокізація»;

розробки періодизації основних етапів становлення української рок-музики тощо.

По-друге, необхідно використовувати результати цього дослідження в навчальному процесі, оскільки на його основі слід розробити методичні рекомендації для викладачів фахової освіти за профілем естрадно-джазового, рок-вокалу, що в цілому стане безцінним потужним внеском в процес формування та виховання сучасних талановитих музикантів.

Дисертація складається з 3 структурних розділів, в яких логічно представлені концептуально важливі етапи дослідження. У Вступі зазначені актуальність теми дослідження, його мета, завдання, об'єкт, предмет, а також наукова новизна отриманих результатів.

Слід вказати на важливість залучення широкої науково-теоретичної бази як музикознавчого (естетико-філософського) плану, так і такої, що присвячена вивченню фахової проблематики джазу, рок- та поп-музики. Серед фундаментальних праць слід виокремити теорію “трьох пластів”, яка стала класифікаційним орієнтиром для багатьох дослідників провідних явищ музичного мистецтва XX-XXI століть, в тому числі й для Яхно О. І. При цьому, коли було створено цю концепцію (майже півстоліття тому), такі феномени, як джаз, рок- та поп-музика знаходилися певною мірою на іншому етапі еволюційних процесів, ніж тепер – у 20-ті роки XXI століття.

До стратегічних моментів дослідження слід віднести:

- використання джазологічного підходу в побудові парадигматики рок-музики (що представлено в підрозділі 1.2.);
- визначення її інструментальної складової як *імпровізаційної*, а вокальної як *композиційної* (с.62 в підрозділі 2.1), що утворює певні логічні детермінанти, за якими відбувалося рок-музикування.

Не може залишитись непоміченою деяка термінологічна плутанина, що пов'язана з використанням понять «естрада»,

«естрадність», «естрадний», а також поп-музика/культура, масова культура. Так, наприклад, на с. 48 йдеться про виникнення “явищ

«естрадного джазу» та «естрадного року», зразки яких представлені у творчості цілої низки відомих виконавців, таких як Елла Фітцджеральд, Сара Воан, Дайана Росс, Тоні Беннет, Вітні Хьюстон, Арета Франклін, Френк Сінатра, Стіві Вандер, Рей Чарльз та інших». В даному контексті не дуже зрозуміло в творчості яких виконавців було знайдено ті самі елементи «естрадного джазу» та «естрадного року» і за якими критеріями це відбувалося?

Далі продовжую цитату з дисертації: *“Естрадний (естрадизований) рок практикували група «Queen» (від рецензента - можливо більш доречним було б назвати рок, що репрезентувала група «Queen» театралізованим чи музичним дійством з елементами шоу тощо), ряд українських гуртів та окремих виконавців («Океан Ельзи», «Друга ріка», «Скрябін», «СКАЙ», «Грін Грей», Марія Бурмака, Альона Вінницька, Міка Ньютон). Більш того, саме естрадний напрямок є домінантним у стилістиці сучасного альтернативного року, про що свідчать практично всі зразки, проаналізовані у заключному розділі дисертації”* (с.48).

У Висновках до Розділу 1 читаємо: «Вийшовши з прикладної сфери (рок-н-ролл), рок-стилістика опинилася на роздоріжжі *між джазом і естрадою*, звернувшись до дещо інших витоків, серед яких визначальними стали афроамериканські жанри soul та funk»(с. 53). Рецензент вважає, що скоріш за все, вирішення цих питань лежить поза площиною цього дослідження і поява таких приводів додискусії свідчить про його безперечну наукову цінність.

Перейду до питань, які продовжують перспективу розвитку рецензованої дисертації:

1. Чи вважаєте Ви на сучасному етапі еволюції музичного мистецтва, що джаз-, рок та поп-музика все ще слід об'єднувати в один "третій" пласт? Чи ці явища розвинулися до таких масштабів, що вже утворюють окремі пласти чи, можливо, мають дещо інші розмежування? Який це може мати вигляд на Вашу власну думку?

2. Друге питання пов'язане з висловлюванням, що "основу рок-музики складає пісня". Далі Ви пишете про рок-композиції, що вже значно розширює жанрову палітру цього феномена. То що ж мається на увазі, коли кажете про пісню в основі рок-музики? Чи означає це, що рок-композиції – це пісні, чи ні?

В цілому, враховуючи актуальність теми та новизну отриманих наукових та практичних результатів можна стверджувати, що дисертація О. Яхно «Вокальна стилістика в українській рок- музиці: генеза, еволюція, сучасні репрезентації», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, є самостійним, завершеним науковим дослідженням, зміст якого відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., та вимогам, встановленим наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017 р., не містить ознак порушення академічної доброчесності, що дає підстави для присудження Яхно О. І. ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичнемистецтво.

Кандидат мистецтвознавства,
старший викладач, провідний концертмейстер
кафедри музичного мистецтва естради та джазу
ХНУМ імені І. П. Котляревського

Олена Воропаєва